

- *Людський капітал України: втрати внаслідок війни і перспективи повоєнного відродження (доповідач — академік НАН України Е.М. Лібанова)*
- *Інноваційні підходи до переробки радіоактивних відходів об'єктів ядерно-паливного циклу з метою досягнення цілей сталого розвитку держави (доповідач — академік НАН України Ю.Л. Забулонов)*
- *Про нагородження відзнаками НАН України (доповідач — академік НАН України В.Л. Богданов)*
- *Кадрові та поточні питання*

ІЗ ЗАЛИ ЗАСІДАНЬ ПРЕЗИДІЇ НАН УКРАЇНИ

5 лютого 2025 року

Засідання Президії НАН України 5 лютого 2025 р. відбулося під головуванням президента НАН України академіка НАН України А.Г. Загороднього.

Члени Президії НАН України заслухали наукову доповідь директора Інституту демографії та проблем якості життя НАН України академіка НАН України **Елли Марленівни Лібанової** на тему «Людський капітал України: втрати внаслідок війни і перспективи повоєнного відродження» (стенограму див. на с. 39).

Оцінювання людських втрат унаслідок війни не обмежується тільки зменшенням чисельності населення. Змін зазнала статевовікова структура населення, зокрема через масовий виїзд дітей і молоді, насамперед молодих жінок, зріс і без того високий рівень демографічного старіння, випереджальними темпами скорочується чисельність осіб активного репродуктивного віку, що неминуче даватиметься взнаки упродовж тривалого періоду. Через загострення хронічних захворювань і обмеження доступу до якісної медичної допомоги на окупованих територіях і в прифронтових поселеннях погіршився стан здоров'я українців, що посилює навантаження на систему охорони здоров'я та соціальних послуг. Унаслідок виїзду за кордон переважно високоосвічених мобільних жінок втрачено значну частину освітнього й трудового потенціалу країни, зберігається також загроза того, що після скасування воєнного стану відбудеться масова еміграція чоловіків з метою возз'єднання сімей.

Проте втрати через війну і демографічні втрати — це різні показники. Щоб оцінити саме втрати через війну, потрібно відокремити фонові значення народжуваності, смертності й зовнішньої міграції від флуктуацій, спричинених збройним протистоянням.

Війна спричинила також стрімке зростання масштабів внутрішніх міграцій — спочатку, в 2022—2023 рр., до західних областей України, а в 2023—2024 рр. — до центральних. Така зміна на-

Виступ академіка НАН України Елли Марленівни Лібанової

прямів внутрішньої міграції пов'язана з відмінністю ситуації на місцевих ринках праці й житла. Багаторазове збільшення чисельності внутрішньо переміщених осіб (лише у 2022 р. кількість сімей з дітьми, які були змушені змінити місце проживання, збільшилася в 6 разів) закономірно призвело до значного зростання навантаження на інфраструктуру поселень у західних і центральних областях — виникли проблеми з житлом, відвідуванням дітьми закладів дошкільної й шкільної освіти, отриманням соціальних послуг, подекуди і з медичною допомогою.

Частина вимушених переселенців не працювали не лише через брак робочих місць, а й через необхідність доглядати дітей та немічних членів сімей. У поєднанні з постійними стресами це не могло не спровокувати певне напруження у стосунках із місцевими мешканцями. Скоріше за все, після завершення війни виникнуть проблеми у спілкуванні громад тимчасового перебування вимушених переселенців і громад їхнього попереднього проживання.

Катастрофічне загострення демографічних проблем у 2022 р. зазнало подальшого, хоча й значно повільнішого поглиблення в 2023—2024 рр., при цьому його вплив на параметри людського потенціалу України спостерігатиметься впродовж кількох десятиліть, не кажучи вже про друге/третє «відлуння війни». Кожна демографічна катастрофа має наслідки

у свідомості, демографічній і соціальній поведінці кількох наступних поколінь.

Отже, оцінюючи втрати людського капіталу через війну, необхідно брати до уваги прискорення депопуляції; поглиблення демографічного старіння; зниження освітнього потенціалу; зменшення густоти населення тощо.

Втрати людського капіталу, пов'язані передусім із депопуляцією, ускладнюватимуть як повоєнне відновлення економіки загалом через брак робочої сили і дисбаланс ринку праці, так і ведення господарської діяльності в окремих регіонах.

Швидке зростання рівня демографічного старіння потребуватиме значних змін у житловій і транспортній інфраструктурі, додаткових медичних і соціальних послуг, неминуче загостряться проблеми пенсійного забезпечення, зросте навантаження на працююче населення. Прискорене старіння вплине й на здатність населення набувати нових професій, позначиться на репродуктивному потенціалі, призведе до скорочення числа народжених і збільшення кількості померлих. Тому демографічне старіння лише поглиблюватиме депопуляцію.

Компенсатором погіршення кількісних параметрів людського капіталу має стати поліпшення його якісних характеристик. Для цього потрібне підвищення рівня освіти, поширення освіти для дорослих; наближення професійно-кваліфікаційної структури робочої сили до потреб економіки; поліпшення стану здоров'я населення і поширення стандартів здорового способу життя, зниження зайнятості у шкідливих умовах праці, зменшення кількості ДТП і травматизму на дорогах; підвищення гнучкості умов та режимів праці, розширення доступу до установ, що надають соціальні послуги; збільшення рівня мобільності населення, формування фонду комунального орендного житла, налагодження співпраці з українцями за кордоном.

Разом з тим необхідно здійснити перехід від традиційної для довоєнної України трудомісткої економіки до такої, що не потребує багато людської праці і спирається на її високу продуктивність, та радикальні трансформації системи управління, зокрема широке впрова-

дження механізмів публічно-приватного партнерства і полісуб'єктного управління.

Неминучі зміни в системі розселення і формування просторових кластерів спричинять змінення адміністративно-територіального устрою країни.

Досягнення необхідної ефективності такого роду комплексної діяльності потребуватиме системної цілеспрямованої роботи органів центральної та місцевої влади, місцевого самоврядування, громадянського суспільства, бізнесу й загалом населення, а також наукового супроводу цих процесів.

Інститут демографії та проблем якості життя НАН України брав участь у підготовці Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року, затвердженої наприкінці 2024 р. Ефективність реалізації цієї Стратегії має забезпечуватися систематичним оцінюванням поточних і коригуванням перспективних параметрів демографічних процесів. Однак у цьому контексті є значні труднощі інформаційного й прогностичного походження. Інформаційні проблеми зумовлені насамперед відсутністю надійних статистичних даних. З метою їх подолання в Інституті розроблено методiku моніторингу розміщення населення територією України за даними нетрадиційних джерел інформації. Прогностичні труднощі пов'язані з непрогнозованістю розвитку воєнних подій, що безпосередньо впливає на гіпотези щодо народжуваності, смертності й міграції. Розв'язання цієї проблеми лежить у площині багатоваріантного оцінювання перспектив завершення війни і формування кола гіпотез, відповідних кожному з варіантів.

В обговоренні доповіді взяли участь заступник міністра економіки України Тетяна Бережна; директор Інституту соціології НАН України член-кореспондент НАН України Є.І. Головаха; віцепрезидент НАН України, голова Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України академік НАН України С.І. Пирожков; голова Західного наукового центру НАН України і МОН України академік НАН України З.Т. Назарчук; заступник директора з розвитку та інновацій Київського академічного університету,

керівник проекту наукового парку Academ.city, голова Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій доктор фізико-математичних наук О.В. Антонюк; академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України академік НАН України В.М. Локтев; віцепрезидент НАН України академік НАН України О.О. Рафальський; в.о. академіка-секретаря Відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології НАН України академік НАН України С.В. Комісаренко; академік-секретар Відділення хімії НАН України академік НАН України М.Т. Картель; президент НАН України академік НАН України А.Г. Загородній; директор ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» академік НАН України В.М. Гець.

* * *

Далі члени Президії НАН України заслухали наукову доповідь директора Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України» академіка НАН України **Юрія Леонідовича Забулонова** про інноваційні підходи до переробки радіоактивних відходів об'єктів ядерно-паливного циклу з метою досягнення цілей сталого розвитку держави (стенограму див. на с. 47).

На сьогодні перед Україною стоять виклики, які свідчать, що суттєвим чинником екологічної небезпеки є подальше утворення та накопичення радіоактивних відходів (РАВ) у процесі функціонування об'єктів ядерно-паливного циклу. Щороку в Україні утворюються десятки мільйонів тонн РАВ першого класу небезпеки. Це відходи, що накопичуються в результаті роботи АЕС, відходи видобутку та збагачення урану. Тому є нагальна потреба у створенні та впровадженні інноваційних технологій для мінімізації впливу РАВ на довкілля.

Нові технології мають зменшити обсяги утворення РАВ, підвищити безпеку їх зберігання та перероблення, допоможуть ефективніше вилучати цінні компоненти.

В установах НАН України є значний науково-технічний потенціал, інноваційні розробки та досвід щодо вирішення зазначених питань.

Виступ академіка НАН України Юрія Леонідовича За-
булонова

Фахівці Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України» мають багаторічні напрацювання з екологічного моніторингу відвалів уранового виробництва і досвід проведення наукових експертиз усіх етапів комплексної переробки уранової сировини від видобутку та переробки до захоплення РАВ.

Українські вчені створили нову експертну систему радіаційного моніторингу GR-SMART на базі безпілотного літального апарата, яка дозволяє в режимі реального часу дистанційно аналізувати ізотопний склад хвостосховищ уранових рудників, оцінювати запаси уранової сировини в них. Створено сучасні технічні засоби для радіаційного контролю всіх етапів перероблення та утилізації РАВ. Впровадження системи GR-SMART значно підвищить безпеку персоналу в процесі обстеження будь-яких відходів уранового виробництва для визначення економічної доцільності їх перероблення та утилізації.

З метою удосконалення кондиціонування РАВ та вилучення з них цінної сировини створено термохімічну кавітаційну установку, яка дає змогу значно підвищити ефективність процесів очищення і зменшити їхню вартість. Установка є модульною за своєю конструкцією, що дозволяє змінювати її продуктивність та уможливує використання на різних промислових майданчиках.

В інституті розроблено новий спосіб плазмохімічної дезактивації відвалів, забруднених радіонуклідами, в результаті якої отримують дезактивовану породу та дезактивовану воду, придатну для подальшого технологічного використання, а також високоактивний концентрат, який після компактування методом цементування геополімерним бетоном готовий для тривалого зберігання у спецсховищах пунктів зберігання радіоактивних відходів.

Створено інноваційну плазмохімічну технологію очищення рідких радіоактивних відходів PLASMA-SORB, яка має високу ефективність сорбції різних радіонуклідів. На реальних рідких радіоактивних відходах з об'єкта «Укриття» Чорнобильської АЕС було показано високий ступінь ефективності цього багатоступеневого методу очищення.

Слід зазначити, що з огляду на застарілість традиційних технологій поводження з РАВ подальшої докорінної перебудови потребує система глибокого перероблення уранової сировини, утилізації відвалів уранової переробки, а також радіоактивних відходів АЕС. Не вирішено питання безпечного та економічно вигідного поводження з відпрацьованим ядерним паливом, а також створення сховища геологічного типу для довгоіснуючих високоактивних відходів. Крім того, через воєнні й терористичні дії з боку РФ у східних областях та інших регіонах України проблеми радіаційної небезпеки ще більше загострилися.

В обговоренні доповіді взяли участь віцепрезидент Українського національного комітету Міжнародної ради з великих електроенергетичних систем в Україні О.Ю. Зенюк; ректор Державної екологічної академії післядипломної освіти доктор біологічних наук, членкореспондент НААН України О.І. Бондар; головний науковий співробітник Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України доктор технічних наук Є.О. Яковлев; в.о. академіка-секретаря Відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології НАН України академік НАН України С.В. Комісаренко; директор Інституту ядерних досліджень НАН України, в.о. академіка-секретаря

Відділення ядерної фізики та енергетики НАН України академік НАН України В.І. Слісенко; радник Президії НАН України академік НАН України О.Л. Копиленко; віцепрезидент НАН України, голова Секції фізико-технічних і математичних наук НАН України академік НАН України В.Л. Богданов; віцепрезидент НАН України, голова Секції хімічних і біологічних наук НАН України академік НАН України В.Г. Кошечко; академік-секретар Відділення фізики і астрономії НАН України академік НАН України В.М. Локтєв; академік-секретар Відділення загальної біології НАН України академік НАН України В.Г. Радченко; академік-секретар Відділення хімії НАН України академік НАН України М.Т. Картель; президент НАН України академік НАН України А.Г. Загородній; академік-секретар Відділення наук про Землю НАН України академік НАН України О.М. Пономаренко.

* * *

Потім члени Президії НАН України, відповідно до Положення про Золоту медаль імені В.І. Вернадського Національної академії наук України (постанова Президії НАН України від 09.07.2003 № 190), за результатами конкурсу 2024 року постановили присудити Золоту медаль імені В.І. Вернадського НАН України академіку НАН України Л.А. Булавину та професору Вольффраму Шроєру (Німеччина) за видатні досягнення в галузі фізики рідин і рідинних систем.

БУЛАВІН
*Леонід Анатолійович —
академік НАН України*

Видатний вчений у галузі фізики рідин, нейтронної та медичної фізики, організатор науки, педагог. Народився 18 серпня 1945 р. у м. Пол-

тава, у 1967 р. закінчив фізичний факультет Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, де й продовжив навчання в аспірантурі.

Уся наукова та освітня діяльність академіка НАН України Л.А. Булавина пов'язана з Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, в якому він працює з 1970 р. У 1980 р. захистив кандидатську, в 1989 р. — докторську дисертацію, в 1991 р. йому присвоєно вчене звання професора, у 1995 р. обрано членом-кореспондентом НАН України, а в 2006 р. — академіком НАН України.

Наукові праці Л.А. Булавина охоплюють широке коло актуальних проблем м'якої матерії та взаємодії повільних нейтронів з нею. На основі циклу робіт Л.А. Булавина започатковано новий науковий напрям — нейтронна діагностика рідин, рідинних систем та фазових переходів у них, у рамках якого розвинуто методи нейтронної оптики, квазіпружного та непружного розсіяння нейтронів у рідинних системах. Аналіз квазіпружного розсіяння нейтронів у медико-біологічних системах дозволив розробити методіку ранньої медичної діагностики процесів канцерогенезу. За допомогою непружного розсіяння нейтронів та синхротронного випромінювання досліджено колективні коливання молекул у ліпідних мембранах. Проведені дослідження квазіпружного розсіяння нейтронів у нанорозмірних рідинних системах виявили залежність їхніх кінетичних коефіцієнтів від розмірів системи.

Л.А. Булавін зробив значний внесок у становлення в Україні нового напрямку нейтронних досліджень м'якої матерії — малокутового розсіяння нейтронів, що дозволило вивчити надмолекулярну структуру різноманітних рідинних систем, зокрема важливих для медицини, таких як магнітні рідини, розчини фулеренів та колоїдні системи з наноалмазами. Методом нейтронної рефлектометрії проведено дослідження поверхневих шарів рідин та рідинних систем. Створена Л.А. Булавиним наукова школа з нейтронної спектроскопії рідин та рідинних систем має високий міжнародний авторитет, а започатковані ним наукові напрями активно розвиваються в провідних науко-

вих центрах світу. Серед його учнів 18 докторів і 38 кандидатів наук.

Л.А. Булавін — автор понад 700 наукових праць, зокрема 479 наукових статей (h -індекс = 30), 2 одноосібних монографій «Нейтронна діагностика рідкого стану речовини» і «Критичні властивості рідин», 28 монографій у співавторстві (з них 5 монографій, виданих у закордонних видавництвах) та 8 підручників. Його наукові результати впроваджено у навчальний процес. Л.А. Булавін був науковим керівником фундаментальних проєктів НФД України; проєкту програми НАТО «Наука заради миру та безпеки» «Технологія для надійної ідентифікації радіоактивних матеріалів по спектрометричним даним».

Поряд з інтенсивною науковою діяльністю Л.А. Булавін протягом багатьох років веде велику науково-організаційну роботу, багато сил та енергії віддає розвитку науки в Україні. Він є співголовою (разом з академіком НАН України А.Г. Загороднім) Відділення цільової підготовки КНУ імені Тараса Шевченка при НАН України, а також є членом бюро Відділення ядерної фізики та енергетики НАН України, членом бюро Наукової ради з проблеми «Фізика м'якої речовини» НАН України та головою секції «Фізика рідкого стану» цієї ради; членом Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки; у 1994—2007 рр. очолював Науково-методичну раду з фізики МОН України. Л.А. Булавін — голова оргкомітетів 10 міжнародних наукових конференцій з фізики рідин («Physics of Liquid Matter: Modern Problems»), у кожній з яких взяли участь науковці з понад 20 країн світу; голова Міжнародної наукової конференції «Спектроскопія рідин» (Самарканд, 2006 р.) та IX Міжнародної конференції UPAC — POLYSOLVAT 9 (Київ, 2012 р.).

Л.А. Булавін є членом редколегій наукових фахових журналів, які входять до наукометричних баз Scopus і WoS: «Ядерна фізика та атомна енергетика», «Український фізичний журнал», а також збірника наукових праць «Проблеми безпеки атомних електростанцій і Чорнобиля»; запрошеним редактором 5 спеціалізованих випусків журналу «Journal of Molec-

ular Liquids» та двох спеціалізованих випусків журналу «Macromolecular Symposia».

У 1989—2007 рр. Л.А. Булавін був деканом фізичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка, організовував наукову діяльність факультету. За його ініціативою було створено кафедру квантової теорії поля та елементарних частинок (1992). З 1989 по 2022 р. він очолював кафедру молекулярної фізики, у 1997 р. започаткував спеціалізацію «медична фізика». З метою розвитку міжнародного співробітництва у галузі фундаментальних наукових досліджень та в освітнянській діяльності у 2010 р. він організував співпрацю фізичного факультету зі Страсбурзьким університетом (Франція) у рамках угоди про подвійний диплом магістра фізики, а також з Інститутом експериментальної фізики Словацької академії наук (м. Кошице). Велику увагу Л.А. Булавін приділяє підготовці та атестації наукових кадрів: з 1990 р. він є головою докторської спецради КНУ імені Тараса Шевченка, в якій за цей час захищено більш як 50 докторських і 150 кандидатських дисертацій.

Визнанням педагогічної майстерності Л.А. Булавина стало присвоєння йому звань «Заслужений професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка» (2017), «Почесний доктор Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна» (2021), «Почесний доктор Одеського національного університету імені І.І. Мечникова» (2015). Він також почесний професор Кизилординського державного університету імені Коркит Ата (2007) і Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (2017).

Вагомий внесок Л.А. Булавина у розвиток науки та освітнього процесу, підготовку висококваліфікованих кадрів здобув високе визнання: він заслужений діяч науки і техніки України (2003), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2011), лауреат премій НАН України: імені О.І. Лейпунського (2011) та імені Д.В. Волкова (2018), його нагороджено почесними відзнаками НАН України «За наукові досягнення» (2009), «За підготовку наукової зміни» (2015), «За професійні здобутки» (2020). Л.А. Булавін — повний кавалер ордена «За заслуги» (2004, 2009, 2019).

ШПРОЕР Вольффрам
(*Schröer Wolfram*) —
професор Університету
Бремена (Німеччина)

Народився 20 березня 1943 р. в м. Майсен (Німеччина). У 1962—1969 рр. навчався в Берлінському технічному університеті (за елітною стипендією від Німецького фонду академічних стипендій), здобув диплом за спеціальністю «хімія» за роботу «Інфрачервоне дослідження слабких водневих зв'язків».

У 1969—1974 рр. працював асистентом Е. Ліпперта в Інституті ім. І.Н. Странського Берлінського технічного університету. У 1974 р. здобув ступінь доктора в галузі фізичної хімії за роботу «Статистичний аналіз впливу сольватаційних ефектів на спектри ЯМР». З 1975 по 1977 р. був науковим співробітником Королівського товариства в групі А.Д. Букінгема (Кембридж, Велика Британія). У 1978 р. в Берлінському технічному університеті отримав звання габілітованого доктора в галузі фізичної хімії за роботу «Групові методи у хімічній термодинаміці». З 1978 р. — професор фізичної хімії в Університеті Бремена (Німеччина). У 1981 р. здобув ступінь доктора філософії в Університеті Кембриджа (Велика Британія) за роботу «Молекулярна теорія діелектричної поляризації».

Вольффрам Шпроер — фахівець у галузі хімічної фізики. Його наукові інтереси стосуються таких напрямів, як статистична термодинаміка структури, динаміки та макроскопічних властивостей рідин і рідинних систем; експериментальні дослідження термодинамічними методами та методами лазерної спектроскопії, зокрема методами розсіяння світла; визначення зв'язку між термодинамічними та спектроскопічними властивостями; діелектричні та електрооптичні властивості рідин і рідинних систем; природа критичної точки у фазових

переходах рідина—рідина іонних і неіонних рідин; теорія іонних рідин та їхні властивості.

Особисті наукові здобутки Вольффрама Шпроера пов'язані з фундаментальними проблемами фізики та хімії, зокрема з визначенням зв'язку між мікроскопічною структурою і макроскопічними властивостями рідин та рідинних систем. Він проводив дослідження методами інфрачервоної спектроскопії, ЯМР-спектроскопії, спектроскопії розсіяння світла та термодинамічними методами. Усі результати його експериментальних досліджень завжди мають пояснення в рамках статистичної фізики з акцентом на аналітичну теорію. Однією з важливих концепцій фізики і хімії він вважає поєднання новітніх результатів із ключовими роботами гігантів науки XIX і XX ст. При цьому основний акцент він робить на фундаментальні дослідження. Зроблені ним висновки привели до низки результатів, важливих для розв'язання прикладних завдань.

Результати наукових досліджень Вольффрама Шпроера узагальнено в його публікаціях у міжнародних журналах, зокрема він є автором понад 130 наукових статей у високореєтингових фахових журналах, з яких 12 є оглядовими статтями у провідних фахових виданнях світу (h-index = 27).

Вольффрам Шпроер — вчений зі світовим ім'ям. У 2006 р. його було обрано до Leibniz Sozietät (Берлін, Німеччина), він є заслуженим професором Інституту неорганічної та фізичної хімії Університету Бремена, працював запрошеним професором у провідних університетах світу: Trinity College (Дублін, Ірландія), Університеті Нансі (Франція), Зальцбурзькому університеті (Австрія), Університеті Бремена (Німеччина) та ін. На регулярній основі був запрошеним доповідачем на Боулдерській конференції з теплофізичних властивостей та запрошеним лектором на відкритті Першої китайської конференції з термофізичних властивостей, був учасником 3 пріоритетних програм Німецького дослідницького фонду (термодинаміка, швидкі процеси, іонні рідини).

З 2008 р. дотепер Вольффрам Шпроер є головним редактором провідного в галузі фізики

рідин наукового журналу «Journal of Molecular Liquids» (Q1). Під його керівництвом H-індекс журналу зріс з 1 до 150, а кількість поданих щороку статей збільшилася з 200 до 8000. Він був членом редколегій інших міжнародних наукових журналів, зокрема Journal of Statistical Mechanics.

Вольфрам Шроер — член міжнародного наукового комітету 10 міжнародних конференцій із сучасних проблем фізики рідин (Physics of Liquid Matter: Modern Problems, PLMMP), які організовували щодва роки (з 2001 по 2018 р.) Київський національний університет імені Тараса Шевченка та Інститут теоретичної фізики ім. М.М. Боголюбова НАН України. Він здійснював велику організаційну роботу з реалізації наукової програми конференції, залучення провідних науковців світу до участі у PLMMP у Києві. Значною мірою завдяки його роботі в оргкомітеті цієї конференції в кожному її засіданні брали участь науковці з багатьох країн світу, зокрема США, Канади, Великої Британії, Німеччини, Франції, Швеції, Італії, Іспанії, Ізраїлю, України, Польщі, Чехії, Словаччини, Туреччини, Китаю, Японії, Індії, Литви, Латвії та ін. Його діяльність значною мірою сприяла підвищенню міжнародного авторитету української науки.

* * *

Члени Президії НАН України розглянули також низку поточних питань:

- погодили присудження за підсумками конкурсу 2024 р. премій імені видатних учених України, премій НАН України для молодих учених і студентів за найкращі наукові роботи; відзначення грамотами Президії НАН України;
- встановили розмір винагороди переможцям конкурсів 2024 р. з присудження Золотої медалі імені В.І. Вернадського НАН України та Золотої медалі імені Б.Є. Патона НАН України, а також премій НАН України;
- погодили створення експертних комісій з виборів до складу НАН України у 2025 році;
- заслухали інформацію президента НАН України академіка НАН України А.Г. Загоро-

днього про підсумки візиту керівництва Академії до Харкова;

- заслухали та обговорили інформацію віцепрезидента НАН України академіка НАН України В.Л. Богданова про стан виконання в II півріччі 2024 р. Плану заходів з реалізації Концепції розвитку Національної академії наук України на 2021—2025 роки;
- оголосили конкурс на заміщення посади директора Інституту електродинаміки НАН України;
- ухвалили рішення про припинення Державної установи «Науковий гідрофізичний центр Національної академії наук України» шляхом ліквідації;
- внесли зміни до складу Національної комісії з питань Червоної книги України.

Затверджено:

- кандидата технічних наук **Буйських Костянтина Павловича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України;
- кандидата геологічних наук **Гарасимчука Василя Юрійовича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту геології і геохімії горючих копалин НАН України;
- академіка НАН України **Фірстова Сергія Олексійовича** на посаді першого заступника директора з наукової роботи Інституту проблем матеріалознавства імені І.М. Францевича НАН України;
- члена-кореспондента НАН України **Згалат-Лозинського Остапа Броніславовича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту проблем матеріалознавства імені І.М. Францевича НАН України;
- кандидата технічних наук **Морозова Ігоря Анатолійовича** на посаді заступника директора з науково-технічної роботи Інституту проблем матеріалознавства імені І.М. Францевича НАН України;
- **Хоменка Валентина Григоровича** на посаді заступника директора з науково-технічної роботи Інституту прикладної фізики НАН України;
- члена-кореспондента НАН України **Малетіна Юрія Андрійовича** на посаді заступника директора з наукової роботи Інституту сорбції та проблем ендоекології НАН України;
- кандидата технічних наук **Тарасовську Світлану Олександрівну** на посаді ученого секретаря Інституту проблем міцності імені Г.С. Писаренка НАН України;

- кандидата геологічних наук **Бацевич Наталію Володимирівну** на посаді ученого секретаря Інституту геології і геохімії горючих копалин НАН України;
- кандидата фізико-математичних наук **Миронюка Дениса Валерійовича** на посаді ученого секретаря Інституту проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України;
- кандидата фізико-математичних наук **Ворошила Олексія Івановича** на посаді ученого секретаря Інституту прикладної фізики НАН України.

Погоджено призначення:

- доктора технічних наук **Опанасенка Володимира Миколайовича** на посаду завідувача відділу мікропроцесорної техніки Інституту кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України;
- члена-кореспондента НАН України **Карачевцева Віктора Олексійовича** на посаду головного наукового співробітника Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б.І. Веркіна НАН України.

Звання «Почесний доктор Національної академії наук України» присвоєно:

- професору Інституту сучасних матеріалів і рідких кристалів Кентського університету (США) доктору фізико-математичних наук **Олегу Лаврентовичу** за вагомий внесок у розвиток науки в галузі фізики рідинних кристалів та активне сприяння міжнародному науковому співробітництву і підвищенню авторитету Національної академії наук України.

Відзнакою НАН України «За професійні здобутки» нагороджено:

- академіка-секретаря Відділення економіки НАН України, директора Інституту демографії та проблем якості життя НАН України академіка НАН України **Лібанову Еллу Марленівну** за багатолітню плідну працю вченого, педагога і організатора наукових досліджень, вагомий особистий внесок у розвиток демографічної науки і економіки праці, зокрема в умовах післявоєнного відновлення України, та активну міжнародну діяльність;
- завідувача лабораторії Інституту математики НАН України доктора фізико-математичних наук **Михайльця Володимира Андрійовича** за багатолітню плідну невтомну наукову, науково-організаційну і педагогічну працю та вагомий особистий внесок у розвиток наукових досліджень у галузі функціонального аналізу та теорії функцій;
- завідувача відділу Інституту радіофізики та електроніки ім. О.Я. Усикова НАН України доктора фізико-математичних наук **Кузьмичова Ігоря Костянтиновича** за багатолітню плідну наукову, науково-організаційну і педагогічну працю, високі професійні

здобутки та вагомий особистий внесок у розвиток інноваційних розробок у галузі електродинаміки відкритих резонансних систем;

- провідного наукового співробітника Інституту транспортних систем і технологій НАН України кандидата технічних наук **Лаврича Юрія Миколайовича** за багатолітню плідну творчу працю, високі професійні здобутки та вагомий особистий внесок у розвиток наукових досліджень у галузі радіотехніки, модернізації військової техніки і підвищення обороноздатності України.

Відзнакою НАН України «За підготовку наукової зміни» нагороджено:

- головного наукового співробітника Інституту математики НАН України члена-кореспондента НАН України **Самойленка Валерія Григоровича** за багатолітню плідну наукову, науково-організаційну і педагогічну працю, вагомі здобутки у галузі теорії диференціальних рівнянь та значний особистий внесок у підготовку висококваліфікованих наукових кадрів;
- головного наукового співробітника Інституту історії України НАН України доктора історичних наук **Гуржія Олександра Івановича** за багаторічну плідну наукову і педагогічну працю та вагомі творчі здобутки у підготовці наукових кадрів — дослідників у галузі історичної науки.

Подякою НАН України відзначено:

- головного наукового співробітника Інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України доктора технічних наук **Ланкіна Юрія Миколайовича** за багатолітню невтомну плідну наукову і науково-організаційну працю, вагомий особистий внесок у розвиток автоматизації технологічних процесів зварювання, створення апаратури для зварювання та фізичних експериментів у космосі;
- провідного наукового співробітника Інституту історії України НАН України, керівника Центру досліджень історико-культурної спадщини України доктора історичних наук **Маньковську Руслану Вікторівну** за багатолітню плідну наукову, науково-організаційну і педагогічну працю, значні творчі здобутки у галузі історії й українського краєзнавства та вагомий особистий внесок у збереження багатовікового культурного надбання українського народу;
- старшого наукового співробітника Інституту радіофізики та електроніки ім. О.Я. Усикова НАН України кандидата технічних наук **Педенка Юрія Олександровича** за багатолітню плідну невтомну працю, високі професійні здобутки та вагомий особистий внесок у забезпечення наукових досліджень у галузі радіолокації, дистанційного зондування та поширення радіохвиль;

- завідувача відділу Інституту транспортних систем і технологій НАН України кандидата фізико-математичних наук **Бурилова Сергія Володимировича** за багатолітню плідну наукову, науково-організаційну працю, високі професійні і творчі здобутки та вагомий особистий внесок у розвиток наукових досліджень у галузі механіки високошвидкісного наземного транспорту та створення нових технологій виробництва акумуляторних батарей;

- завідувача відділу Інституту транспортних систем і технологій НАН України доктора фізико-математичних наук **Плаксіна Сергія Вікторовича** за багатолітню плідну наукову і науково-організаційну працю, високі професійні і творчі здобутки та вагомий особистий внесок у створення загальної методології побудови інтегрованих систем різного функціонального призначення, зокрема високошвидкісного наземного транспорту;

- старшого наукового співробітника Інституту транспортних систем і технологій НАН України кандидата фізико-математичних наук **Польового Олега**

Борисовича за багатолітню плідну наукову працю, високі професійні здобутки та вагомий особистий внесок у розвиток наукових досліджень у галузі чисельного моделювання турбулентних течій стисненого газу;

- провідного наукового співробітника Інституту транспортних систем і технологій НАН України кандидата технічних наук **Жулая Юрія Олексійовича** за багатолітню плідну творчу працю, високий професіоналізм та вагомий особистий внесок у розвиток наукових досліджень у галузі динаміки складних гідромеханічних систем та енергетичних установок;

- трудовий колектив Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди за багатолітню сумлінну працю на освітянській ниві, вагомий внесок у розвиток педагогічної науки і підготовку висококваліфікованих педагогів, активну міжнародну діяльність та з нагоди 220-річчя від дня заснування університету.

*За матеріалами засідання
підготувала О.О. Мележик*